

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2018. május 31.^{i*}

„Előzetes döntéshozatal – Vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzése – 139/2004/EK rendelet – A 7. cikk (1) bekezdése – Valamely összefonódásnak az Európai Bizottságnak történő bejelentést és a közös piaccal való összeegyeztethetőség megállapítását megelőző megvalósítása – Tilalom – Hatály – Az »összefonódás« fogalma – Harmadik személlyel kötött együttműködési megállapodásnak az összefonódásban félként részt vevő egyik vállalkozás általi felmondása”

A C-633/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sø-og Handelsretten (tengerészeti és kereskedelmi bíróság, Dánia) a Bírósághoz 2016. december 7-én érkezett, 2016. november 25-i határozatával terjesztett elő az

az **Ernst & Young P/S**

és

a **Konkurrenzerådet**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: J. L. da Cruz Vilaça tanácselnök, A. Tizzano, a Bíróság elnökhelyettese (előadó), A. Borg Barthet, M. Berger és F. Biltgen bírák,

főtanácsnok: N. Wahl,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. november 15-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Ernst & Young P/S képviseletében G. Høltstøl és J. Plum advokater,
- a dán kormány képviseletében C. Thorning, meghatalmazotti minőségben, segítője: J. Pinborg advokat,
- az Európai Bizottság képviseletében G. Conte és T. Vecchi, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: H. Peytz advokat,

* Az eljárás nyelve: dán.

a főtanácsnok indítványának a 2018. január 18-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet (az EK összefonódás-ellenőrzési rendelete) (HL 2004. L 24., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 40. o.) 7. cikkének (1) bekezdésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az Ernst & Young P/S által a Sø- og Handelsretten (tengerészeti és kereskedelmi bíróság, Dánia) előtt a Konkurrencerådet (versenytanács, Dánia) azon határozata ellen benyújtott megsemmisítés iránti kereset keretében terjesztették elő, amelyben a versenytanács megállapította, hogy egyrészt az Ernst & Young P/S, az Ernst & Young Europe LLP, az Ernst & Young Godkendt Revisionsaktieselskab, az Ernst & Young Global Limited és az EYGS LLP (a továbbiakban együtt: EY társaságok), másrészt pedig a KPMG Statsautoriseret Revisionspartnerselskab, a Komplementarselskabet af 1. januar 2009 Statsautoriseret Revisionsaktieselskab és a KPMG Ejendomme Flintholm K/S (a továbbiakban együtt: KPMG DK társaságok) megsértették a konkurrencelov (a dán versenytörvény) 12c. szakaszának (5) bekezdése szerinti, az összefonódások azt megelőző megvalósítására vonatkozó tilalmat, hogy azokat a versenytanács engedélyezte volna (a továbbiakban: felfüggesztési kötelezettség).

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 139/2004 rendelet (5), (6), (20) és (34) preambulumbekkezdésének szövege a következő:
„(5) [...] [B]iztosítani kell, hogy az átszervezési folyamat ne okozzon maradandó károkat a versenyben; ezért a közösségi jognak tartalmaznia kell az olyan összefonódások szabályozására szolgáló rendelkezéseket, amelyek jelentősen akadályozhatják a hatékony versenyt a közös piacon, vagy annak egy jelentős részén.
(6) Így tehát külön jogi eszközre van szükség, hogy lehetővé váljon valamennyi összefonódás hatékony, a Közösségen belüli verseny szerkezetére kifejtett hatása tekintetében történő ellenőrzése, és szükséges, hogy az ilyen összefonódásokra egyetlen jogi eszköz vonatkozzon. [...]
[...]
(20) Célszerű az összefonódás fogalmát oly módon meghatározni, hogy az az érintett vállalkozások irányításában, és ennek következtében a piac szerkezetében maradandó változás előidézésére irányuló műveletekre terjedjen ki. Ezért helyénvaló a rendelet hatálya alá vonni az összes olyan közös vállalatot, amely egy önálló gazdasági egység összes funkcióját tartósan ellátja. Helyénvaló egyetlen összefonódásként kezelni azokat az ügyleteket, amelyek szorosan kapcsolódnak egymáshoz, mivel egy feltételen keresztül kötődnek egymáshoz, valamint értékpapírügyletek kellően rövid időn belül lebonyolított sorozatának formáját öltik.

[...]

(34) A hatékony ellenőrzés biztosításához a vállalkozásokat kötelezni kell a közösségi léptékű összefonódások előzetes bejelentésére, a megállapodás megkötését, a nyilvános ajánlat közzétételét, vagy az irányítást megalapozó részesedés megszerzését követően. [...] Az összefonódások megvalósítását a Bizottság végső határozatának meghozataláig fel kell függeszteni. Azonban az érintett vállalkozások kérelmére, megfelelő esetben lehetővé kell tenni e felfüggesztéstől való eltérést. [...]"

4 E rendelet „Az összefonódás fogalmának meghatározása” című 3. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Vállalkozások összefonódása jön létre, ha az irányítás tartósan megváltozik a következőkből eredően:

- a) két vagy több előzőleg egymástól független vállalkozás vagy vállalkozásrész összeolvad; vagy
- b) egy vagy több személy, amely már irányít legalább egy vállalkozást, vagy egy, vagy több vállalkozás akár értékpapírok vagy eszközök vásárlásával, akár szerződéssel vagy más úton, közvetlen vagy közvetett irányítást szerez egy vagy több más vállalkozás egésze vagy része felett.

(2) Az irányítást olyan jogok, szerződések vagy más egyéb eszközök alapozzák meg, amelyek akár külön-külön, akár együttesen és a kapcsolódó jogi és ténybeli megfontolásokra tekintettel lehetőséget adnak egy vállalkozás feletti meghatározó befolyás gyakorlására, különösen:

- a) a vállalkozás eszközei egészének vagy részének tulajdonjoga vagy használati joga révén;
- b) olyan jogok vagy szerződések révén, amelyek meghatározó befolyást biztosítanak egy vállalkozás testületeinek összetétele, szavazása vagy döntései felett.”

5 Az említett rendelet „Az összefonódások előzetes bejelentése és a bejelentés előtti áttétel a bejelentő felek kérelmére” című 4. cikke (1) bekezdésének első albekezdése így rendelkezik:

„Az e rendeletben megjelölt, közösségi léptékű összefonódásokat a Bizottságnál az összefonódás végrehajtását megelőzően, a megállapodás megkötését, a nyilvános ajánlat közzétételét, vagy az irányítást megalapozó részesedés megszerzését követően kell bejelenteni.”

6 Ugyanezen rendelet „Összefonódások felfüggesztése” című 7. cikkének (1)–(3) bekezdése így rendelkezik:

„(1) Az 1. cikkben meghatározott közösségi léptékű, vagy a 4. cikk (5) bekezdése alapján a Bizottság által vizsgálendő összefonódás nem valósulhat meg bejelentése előtt, vagy míg a 6. cikk (1) bekezdésének b) pontja, a 8. cikk (1) bekezdése vagy a 8. cikk (2) bekezdése alapján hozott határozat, vagy a 10. cikk (6) bekezdése szerinti vélelem a közös piaccal összeegyeztethetőnek nem nyilvánította.

(2) Az (1) bekezdés nem akadályozza meg az olyan nyilvános vételi ajánlatok alkalmazását, vagy az olyan értékpapírokkal folytatott ügyletek sorozatát, amelyek olyan piacon, mint például a tőzsde, forgalomba hozható értékpapírokká válhatnak, amelyek által a 3. cikk értelmében vett irányítást több eladótól szerzik meg, feltéve ha:

- a) az összefonódást a 4. cikk szerint haladéktalanul bejelentik a Bizottságnak; és
- b) a szerző fél nem gyakorolja az adott értékpapírokhoz kapcsolódó szavazati jogot, vagy csak befektetése teljes értékének megóvására gyakorolja azokat, a Bizottság által a (3) bekezdés értelmében adott mentesítés alapján.

(3) A Bizottság kérelemre mentesíthet az (1) vagy (2) bekezdés által meghatározott kötelezettségek alól. A mentesítés iránti kérelemnek indokolást kell tartalmaznia. A kérelemről való döntés során a Bizottság figyelembe veszi többek közt a felfüggesztés hatásait az összefonódással érintett egy vagy több vállalkozásra, vagy harmadik személyre, és azt, hogy az összefonódás mennyiben fenyegeti a versenyt. A hatékony verseny feltételeinek biztosítása érdekében a mentesítést feltételekhez és kötelezettségekhez lehet kötni. A mentesítést kérelmezni, és megadni bármikor, még a bejelentés megtétele előtt vagy az ügylet után is lehet.”

- 7 A 139/2004 rendelet „A rendelet alkalmazása, hatáskör” című 21. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„Egyedül ezt a rendeletet kell alkalmazni a 3. cikkben meghatározott összefonódásokra, [az [EUMSZ 101. cikkben] és [az EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i] 1/2003/EK [tanácsi] rendelet [(HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.)], az 1017/68 [...] rendelet, a 4056/86 [...] rendelet és a 3975/87 [...] rendelet nem alkalmazható, kivéve az olyan közös vállalatokkal összefüggésben, amelyek nem közösségi léptékűek, és amelyek célja vagy hatása a függetlennek megmaradó vállalkozások versenymagatartásának egyeztetése.”

A dán jog

- 8 A dán versenytörvény 12c. szakasza így rendelkezik:

„(1) A dán versenyfelügyeleti és fogyasztóvédelmi hatóság döntést hoz arról, hogy az összefonódás jóváhagyható-e, vagy tilalom alá esik.

[...]

(5) Az az összefonódás, amely a jelen törvény hatálya alá esik, nem hajtható végre azt megelőzően, hogy azt megfelelően bejelentették, vagy ameddig azt a dán versenyfelügyeleti és fogyasztóvédelmi hatóság az (1) bekezdés szerint jóvá nem hagyta.

[...]

(6) A dán versenyfelügyeleti és fogyasztóvédelmi hatóság mentesítést adhat az (5) bekezdésben foglalt rendelkezések alól, e mentesítést pedig olyan feltételekhez és kötelezettségekhez kötheti, amelyek a hatékony verseny feltételeinek biztosítására irányulnak.”

- 9 A dán versenytörvény 12c. szakaszához tartozó indokolásból kitűnik, hogy az összefonódások ellenőrzésére vonatkozó dán szabályok a 139/2004 rendelet rendelkezésein alapulnak, és azokat mind az „összefonódások” fogalmának meghatározását és tartalmát, mind pedig a felfüggesztési kötelezettséget illetően e rendelkezéseknek megfelelően kell értelmezni.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 10 2013. november 18-án a KPMG DK társaságok összefonódási megállapodást kötöttek az EY társaságokkal (a továbbiakban: összefonódási megállapodás).

- 11 A tényállás megvalósulásakor a KPMG DK és az EY társaságok olyan audit cégek voltak, amelyek Dániában számviteli vagy vállalkozás-ellenőrzési, valamint könyvvizsgálói szolgáltatásokat nyújtottak.

- 12 Az összefonódási megállapodás megkötésének időpontjában a KPMG DK társaságok tagjai voltak a KPMG International Cooperative nevű független nemzetközi audit céghálózatnak (a továbbiakban: KPMG International). Mivel a KPMG DK társaságok nem voltak strukturálisan integrálva a KPMG International hálózatba, 2010. február 15-én együttműködési megállapodás jött létre a KPMG DK és a KPMG International társaságok között (a továbbiakban: együttműködési megállapodás). E megállapodás értelmében a KPMG DK társaságok kizárólagos joggal rendelkeztek arra, hogy Dániában a KPMG International részét képezzék, továbbá arra, hogy e tagállamban a KPMG International védjegyeit használják a kereskedelmi tevékenységeikhez.
- 13 Az együttműködési megállapodás továbbá kikötéseket tartalmazott az ügyfelek elosztására, a más államokbeli ügyfelek kötelező kiszolgálására, valamint a hálózatban való részvétel lehetőségéért járó éves ellentételezésre vonatkozóan. Ezenkívül előírta, hogy a részt vevő audit cégek nem köhetnek egymással kereskedelmi szerződéseket, így például partnerségi vagy közös vállalkozásról szóló megállapodásokat. E megállapodás önkéntes és integrált együttműködést is létrehozott az abban részt vevő azon audit cégek között, amelyek közös szabályok és eljárások alapján működtek, és amelyek az ügyfelekkel szemben globális hálózatként jelentek meg, még ha a versenyjog szempontjából mindegyikük önálló és független vállalkozás is volt.
- 14 Az összefonódási megállapodás értelmében a KPMG DK társaságoknak e megállapodás aláírását követően haladéktalanul be kellett jelenteniük, hogy az EY társaságokkal való összefonódásra tekintettel legkésőbb 2014. szeptember 30-tól kilépnek a KPMG Internationalból. Az együttműködési megállapodás értelmében e megállapodást bármelyik fél olyan felmondási idővel mondhatta fel, amely legalább hat hónappal megelőzi az üzleti évnél a KPMG International általi lezárását.
- 15 Nem vitatott az alapeljárás felei között, hogy a szóban forgó összefonódás a 139/2004 rendelet értelmében nem volt közösségi léptékű, továbbá hogy azt be kellett jelenteni a hatáskörrel rendelkező dán hatóságoknak, valamint hogy a megvalósítása az e hatóságok általi előzetes engedélyezéstől függött.
- 16 Miután a KPMG DK társaságok 2013. november 18-án aláírták az összefonódási megállapodást, ugyanezen a napon 2014. szeptember 30-i hatállyal felmondták az együttműködési megállapodást. Maga az együttműködési megállapodás felmondása nem függött a versenyhatóságok jóváhagyásától.
- 17 Az összefonódási megállapodás megkötését 2013. november 19-én hozták nyilvánosságra.
- 18 2013. november 20-án a KPMG International nyilvánosságra hozta azt a szándékát, hogy továbbra is jelen marad a dán piacon, ennek érdekében pedig 2013. november 21-én új audit és könyvvizsgálói tevékenységkört alakított ki Dániában, miközben az együttműködési megállapodás még mindig hatályban volt.
- 19 A KPMG DK társaságok több ügyfele úgy döntött, hogy leváltja a könyvelőit vagy könyvvizsgálóit, és vagy a KPMG International, vagy más gazdasági szereplők szolgáltatásait veszi igénybe.
- 20 A KPMG DK és az EY társaságok az összefonódási megállapodás nyilvánosságra hozatalát követően haladéktalanul megindították az előzetes bejelentési eljárást, a dán hatóságokkal való első kapcsolatfelvételekre pedig 2013. november 21-től kezdve sor került.
- 21 A műveletet 2013. december 13-án bejelentették a Konkurrence- og Forbrugerstyrelsennek (versenyfelügyeleti és fogyasztóvédelmi hatóság, Dánia), az összefonódást pedig a versenytanács 2014. május 28-án a felek által vállalandó bizonyos kötelezettségvállalásoktól függően engedélyezte. Ezen engedélyezést követően a KPMG DK és a KPMG International társaságok megegyeztek abban, hogy 2014. június 30-tól megszüntetik az együttműködési megállapodást.

- 22 A 2014. december 17-i határozatban (a továbbiakban: megtámadott határozat) a versenytanács megállapította, hogy a KPMG DK társaságok azáltal, hogy az összefonódási megállapodással összhangban 2013. november 18-án, vagyis még azt megelőzően felmondták az együttműködési megállapodást, hogy a versenytanács engedélyezte volna az összefonódást, megsértették a dán versenytörvényben azzal szemben előírt tilalmat, hogy ezen engedélyezést megelőzően megvalósítsanak valamely összefonódást.
- 23 A versenytanács a megtámadott határozatot az összes ténybeli körülmény azon mérlegelésére alapítja, amely szerint az együttműködési megállapodás felmondása többek között kifejezetten az összefonódáshoz kapcsolódik, nem vonható vissza, és képes hatásokat gyakorolni a piacra azon időszak során, amely magától e felmondástól az összefonódás engedélyezéséig terjed. Különösen, a versenytanács úgy ítélte meg, hogy nem volt szükséges bizonyítani, hogy a piacon bekövetkező hatások az említett felmondásból eredtek, mivel az is elegendő, hogy e felmondás képes ilyen hatásokat kiváltani.
- 24 Az Ernst & Young 2015. június 1-jén megsemmisítés iránti keresetet indított a megtámadott határozat ellen a Sø- og Handelsretten (tengerészeti és kereskedelmi bíróság) előtt, vitatva többek között azt, ahogyan a versenytanács valamely összefonódás azt megelőző megvalósítása tilalmának hatályát értelmezte, hogy a versenytanács engedélyezte volna ezt az összefonódást, továbbá vitatva a megtámadott határozat alapjait és az együttműködési megállapodás felmondása által állítólag a piacra gyakorolt hatást.
- 25 Az Ernst & Young másfelől hangsúlyozta, hogy jogvita elbírálása kihatással lesz egy lehetséges büntetőjogi szankció kérdésére is, mivel a dán versenyfelügyeleti és fogyasztóvédelmi hatóság 2015. június 11-én a Statsanklageren for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (súlyos gazdasági és nemzetközi bűncselekményekért felelős ügyész, Dánia) fordult annak érdekében, hogy az büntetőjogi szempontból vizsgálja meg az EY társaságok cselekményeit.
- 26 Mivel az összefonódások ellenőrzéséről szóló dán szabályok a 139/2004 rendeleten alapulnak, a versenytanács pedig a megtámadott határozatban alapvetően a Bizottság döntéshozatali gyakorlatára és az uniós bíróság ítélkezési gyakorlatára hivatkozik, a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélte meg, hogy a 139/2004 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének értelmezése kérdéseket vet fel.
- 27 E körülmények között a Sø- og Handelsretten (tengerészeti és kereskedelmi bíróság, Dánia) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Milyen feltételeket kell alkalmazni annak megítélésénél, hogy egy vállalkozás magatartása vagy cselekménye a 139/2004 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése szerinti tilalom ([az idő előtti megvalósítás tilalma]) hatálya alá essen, és a 7. cikk (1) bekezdése szerinti megvalósítási magatartásnak előfeltétele-e, hogy a magatartás részben vagy egészben, ténylegesen vagy jogilag részét képezze a tényleges irányításban bekövetkező változásnak vagy az érintett vállalkozások további tevékenysége összefonódásának, amely – feltéve, hogy a számszerű határértéket eléri – a bejelentési kötelezettséget keletkezteti?
- 2) Minősülhet-e valamely együttműködési megállapodásnak a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló azon felmondása, amelynek bejelentésére az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben foglalt körülmények között kerül sor, megvalósítási intézkedésnek, amelyre alkalmazni kell a 139/2004 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése szerinti tilalmat, és ha igen, milyen feltételeket kell alkalmazni a határozat meghozatala során?
- 3) Van-e annak bármiféle jelentősége a 2. kérdés megválaszolása során, hogy a felmondás kiváltott-e versenyjogi szempontból jelentőséggel bíró piaci hatásokat?

- 4) Amennyiben a 3. kérdésre igenlő válasz adandó, tisztázásra szorul, hogy milyen szempontokat és a valószínűség milyen fokát kell figyelembe venni annak elbírálásakor, hogy az adott ügyben a felmondás okozott-e ilyen piaci hatásokat, beleértve annak a lehetőségnek a jelentőségét, hogy e hatásokat kiválthatták más körülmények is.”

A Bíróság hatásköréről

- 28 A Bizottság kétségeket fogalmazott meg azzal kapcsolatban, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkező jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálására, mivel az uniós jog nem alkalmazandó az alapjogvitára, az alkalmazandó törvény pedig nem utal az uniós jogra; e törvénynek csak az előkészítő anyagai pontosítják, hogy e törvényt a 139/2004 rendelet, valamint az Európai Unió Törvényszéke és a Bíróság ítélkezési gyakorlata fényében kell értelmezni.
- 29 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikknek megfelelően a Bíróság a Szerződések és az Európai Unió intézményeinek jogi aktusai értelmezése vonatkozásában rendelkezik hatáskörrel előzetes döntés meghozatalára. A Bíróság és a nemzeti bíróságok között az e cikk által bevezetett együttműködés keretében kizárólag a nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy az ügy sajátos jellemzőire tekintettel az ítélet meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy a Bíróságnak feltett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, ha a nemzeti bíróságok által előterjesztett kérdések uniós jogi rendelkezés értelmezésére vonatkoznak, a Bíróságnak főszabály szerint határozatot kell hoznia (2013. március 14-i Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet, C-32/11, EU:C:2013:160, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 30 Ezen ítélkezési gyakorlat alkalmazásával a Bíróság már több alkalommal kimondta, hogy hatáskörrel rendelkezik az uniós jogi rendelkezésekre vonatkozó, előzetes döntéshozatal iránti kérelmekről való döntésre olyan helyzetekben, amikor az alapeljárás tárgyát képező tények nem tartoznak ugyan az uniós jog hatálya alá, ám amelyekben a szóban forgó rendelkezéseket a nemzeti jog alkalmazandóvá teszi, amely jog a tisztán belső helyzetekre adott megoldásaira nézve az uniós jog által nyújtott megoldásokhoz igazodott. Ilyen esetben ugyanis egyértelmű uniós érdek, hogy a későbbi eltérő értelmezések megakadályozása érdekében egységesen értelmezzék az uniós jogból vett rendelkezéseket vagy fogalmakat, függetlenül attól, hogy milyen körülmények között alkalmazzák őket (2013. március 14-i Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet, C-32/11, EU:C:2013:160, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 31 A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet illetően meg kell állapítani, hogy a 2007. december 11-i ETI és társai ítélet (C-280/06, EU:C:2007:775, 23. és 24. pont) alapjául szolgáló ügy tárgyát képező olasz versenytörvénnyel ellentétben a dán versenytörvény nem tartalmaz közvetlen utalást az uniós jog azon rendelkezéseire, amelyek értelmezését kérik.
- 32 Hasonlóképp, a 2013. március 14-i Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet (C-32/11, EU:C:2013:160, 21. pont) alapjául szolgáló ügy tárgyát képező magyar versenytörvény rendelkezéseivel ellentétben a dán versenytörvény nem veszi át szöveghűen a 139/2004 rendelet megfelelő rendelkezéseit.
- 33 Ugyanakkor egyrészt, a Bíróság elé terjesztett iratanyag adataiból kitűnik: a dán versenytörvény előkészítő anyagai azt mutatják, hogy a dán jogalkotó szándéka arra irányult, hogy az összefonódások ellenőrzésére vonatkozó nemzeti versenyjogot harmonizálja az uniós joggal, mivel a nemzeti rendelkezések alapvetően a 139/2004 rendeleten alapulnak. A dán versenytörvény 12c. szakaszának (5) bekezdése ugyanis olyan tilalmat állapít meg bármely összefonódás azt megelőző megvalósítására vonatkozóan, hogy azt bejelentették volna a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak, illetve e hatóságok azt engedélyezték volna, amely lényegében megegyezik a 139/2004 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésében előírt tilalommal.

- 34 Másrészt, a kérdést előterjesztő bíróság az előtte folyamatban lévő ügy egyedi sajátosságainak, különösen pedig az alkalmazandó nemzeti törvény – amelyet e bíróságnak kell értelmeznie – előkészítő anyagainak mérlegelése során úgy ítélte meg, hogy a dán jogot többek között a Bíróság ítélkezési gyakorlatának fényében kell értelmezni.
- 35 E feltételek mellett a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések megválaszolására.

Az első, második és harmadik kérdésről

- 36 Első, második és harmadik kérdésével, amelyeket együttesen kell megvizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a 139/2004 rendelet 7. cikkének (1) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy valamely összefonódás csak olyan művelettel valósul meg, amely egészben vagy részben, ténylegesen vagy jogilag hozzájárul a célvállalkozás irányításának megváltozásához. Különösen, e bíróság azt kívánja megtudni, hogy az alapügyben fennállóhoz hasonló körülmények között valamely együttműködési megállapodás felmondása összefonódás megvalósítását eredményezőnek tekinthető-e, e tekintetben pedig releváns-e az a kérdés, hogy az ilyen felmondás hatásokat gyakorolt-e a piacra.
- 37 E kérdések megválaszolása érdekében emlékeztetni kell arra, hogy a 139/2004 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése annak előírására szorítkozik, hogy valamely összefonódás sem a bejelentését, sem pedig a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítását megelőzően nem valósítható meg.
- 38 Így e rendelkezés nem nyújt semmilyen tájékoztatást azon feltételekről, amelyek fennállása esetén valamely összefonódást megvalósítottak kell tekinteni, különösen pedig nem pontosítja, hogy valamely összefonódás megvalósítására sor kerülhet-e olyan művelet eredményeként, amely nem járul hozzá a célvállalkozás irányításának megváltozásához.
- 39 Ezért meg kell állapítani, hogy az említett 7. cikk szövege önmagában nem teszi lehetővé az e cikkben foglalt tilalom hatályának meghatározását.
- 40 Márpedig, amikor valamely uniós jogi rendelkezés szó szerinti értelmezése nem teszi lehetővé a rendelkezés pontos hatályának megállapítását, a szóban forgó szabályozást mind célkitűzésére, mind pedig általános rendszerére támaszkodva kell értelmezni (2017. szeptember 7-i Austria Asphalt ítélet, C-248/16, EU:C:2017:643, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 41 A 139/2004 rendelet által követett célkitűzéseket illetően a rendeletnek többek között az (5) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy e rendelet azt kívánja biztosítani, hogy a vállalkozások átszervezései ne okozzanak maradandó károkat a versenyben. Következésképpen az uniós jognak tartalmaznia kell az olyan összefonódásokra alkalmazandó rendelkezéseket, amelyek jelentősen akadályozhatják a hatékony versenyt a belső piacon vagy annak egy jelentős részén. Ennek érdekében az említett rendelet (6) preambulumbekkezdése szerint e rendeletnek lehetővé kell tennie valamennyi összefonódás hatékony, az Unión belüli verseny szerkezetére kifejtett hatása tekintetében történő ellenőrzését (2017. szeptember 7-i Austria Asphalt ítélet, C-248/16, EU:C:2017:643, 21. pont).
- 42 Épp ezen ellenőrzés hatékonyságát hivatott biztosítani az, hogy a vállalkozások – mint az kitűnik a 139/2004 rendelet (34) preambulumbekkezdéséből – kötelesek az összefonódásaikat előzetesen bejelenteni, az összefonódások megvalósítását pedig a végleges határozat meghozataláig fel kell függeszteni.

- 43 Márpedig meg kell állapítani, hogy amikor az említett rendelet 7. cikkének (1) bekezdése ennek érdekében megtiltja az összefonódás megvalósítását, e tilalmat csak az ugyanezen rendelet 3. cikkében meghatározottak szerinti összefonódásokra korlátozza, ezáltal pedig kizárja minden olyan művelet tilalmát, amely nem tekinthető olyannak, mint amely hozzájárul valamely összefonódás megvalósításához.
- 44 A fentiekből következik, hogy a 139/2004 rendelet 7. cikke hatályának meghatározása érdekében az összefonódás fogalmának az említett 3. cikkben szereplő meghatározását kell figyelembe venni.
- 45 Márpedig e rendelkezés értelmében valamely összefonódást akkor kell megvalósítottnak tekinteni, ha az irányítás tartósan megváltozik abból eredően, hogy két vagy több vállalkozás vagy vállalkozásrész összeolvad, vagy abból eredően, hogy egy vagy több személy, amely már irányít legalább egy vállalkozást, vagy egy vagy több vállalkozás közvetlen vagy közvetett irányítást szerez egy vagy több más vállalkozás egésze vagy része felett, azzal együtt, hogy az irányítást olyan jogok, szerződések vagy más egyéb eszközök alapozzák meg, amelyek lehetőséget adnak egy vállalkozás feletti meghatározó befolyás gyakorlására.
- 46 A fentiekből következik, hogy valamely összefonódásnak az említett 7. cikk értelmében vett megvalósítása attól kezdve megtörténik, hogy az összefonódásban részt vevő felek végrehajtják azokat a műveleteket, amelyek hozzájárulnak a célvállalkozás irányításának tartós megváltozásához.
- 47 Így az összefonódások feletti hatékony ellenőrzés biztosításával kapcsolatos követelménynek az a körülmény felel meg, ha valamely összefonódás bármely részleges megvalósítása ugyanezen cikk alkalmazási körébe tartozik. Ha ugyanis a felekkel szemben az lenne megtiltva, hogy valamely összefonódást egyetlen művelet útján valósítsanak meg, viszont megengedett lenne számukra, hogy egymást követő részleges műveletek útján ugyanerre az eredményre jussanak, ez korlátozná a 139/2004 rendelet 7. cikkében megállapított tilalom hatékony érvényesülését, ezáltal pedig veszélybe sodorná az e rendeletben előírt ellenőrzés előzetes jellegét, valamint e rendelet céljainak megvalósítását.
- 48 Az említett rendelet (20) preambulumbekkezdése ugyanezen szempont alapján mondja ki, hogy helyénvaló egyetlen összefonódásként kezelni azokat az ügyleteket, amelyek szorosan kapcsolódnak egymáshoz, mivel egy feltételen keresztül kötődnek egymáshoz, valamint értékpapírügyletek kellően rövid időn belül lebonyolított sorozatának formáját öltik.
- 49 Ugyanakkor, ha az ilyen műveletek – még ha azokat összefonódás keretében is hajtják végre – nem szükségesek ahhoz, hogy megváltozzon az ezen összefonódással érintett vállalkozások irányítása, akkor azok nem tartoznak a 139/2004 rendelet 7. cikkének hatálya alá. E műveletek ugyanis – még ha az összefonódás járulékai vagy előkészítői is lehetnek – nem állnak közvetlen funkcionális kapcsolatban az összefonódás megvalósításával, vagyis a végrehajtásuk elvileg nem sértheti az összefonódások ellenőrzésének hatékonyságát.
- 50 Az a körülmény, hogy az ilyen műveletek hatásokat gyakorolhatnak a piacra, önmagában nem elegendő ahhoz, hogy igazolja az említett 7. cikk eltérő értelmezését. Egyrészt ugyanis a művelet által a piacra gyakorolt hatások értékelése az összefonódás érdemi vizsgálata körébe tartozik. Márpedig a 139/2004 rendelet 7. cikkében előírt felfüggesztési kötelezettség azon kérdéstől függetlenül alkalmazandó, hogy az összefonódás a közös piaccal összeegyeztethető-e, vagy sem, mivel e kötelezettség létjogosultságát épp annak biztosítása adja, hogy a Bizottság valamennyi összefonódás felett hatékony ellenőrzést gyakorolhasson.
- 51 Másrészt, nem zárható ki, hogy a piacra semmilyen hatást nem gyakorló művelet mégis hozzájárulhasson a célvállalkozás irányításának megváltozásához, következésképpen pedig legalább részben megvalósítsa az összefonódást.

- 52 A fentiekből következik, hogy a 139/2004 rendelet által követett célokra tekintettel e rendelet 7. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, mint amely megtiltja, hogy az összefonódásban részt vevő felek bármely olyan műveletet végrehajtsanak, amely hozzájárul az ezen összefonódással érintett egyik vállalkozás irányításának tartós megváltozásához.
- 53 E 7. cikk ezen értelmezése a 139/2004 rendelet általános rendszerébe is illeszkedik.
- 54 Jóllehet igaz, hogy e rendelet (6) preambulumbekkezdése szerint az összefonódások e rendelet által bevezetett előzetes ellenőrzése azon összefonódásokra vonatkozik, amelyek kihatnak az Unión belüli verseny szerkezetére, e preambulumbekkezdésből egyáltalán nem következik az, hogy a vállalkozások ilyen hatásokkal nem járó összes magatartása kikerül a Bizottság vagy a versenyügyekben hatáskörrel rendelkező nemzeti versenyhatóságok ellenőrzése alól (2017. szeptember 7-i Austria Asphalt ítélet, C-248/16, EU:C:2017:643, 30. pont).
- 55 Az említett rendelet ugyanis éppúgy, ahogyan különösen az 1/2003 rendelet, azon jogalkotási csomag részét képezi, amelynek célja az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk végrehajtása, valamint egy azt biztosító ellenőrzési rendszer létrehozása, hogy az Unió belső piacán ne torzuljon a verseny (2017. szeptember 7-i Austria Asphalt ítélet, C-248/16, EU:C:2017:643, 31. pont).
- 56 Amint a 139/2004 rendelet 21. cikkének (1) bekezdéséből következik, egyedül e rendeletet kell alkalmazni a 3. cikkében meghatározott összefonódásokra, amelyekre az 1/2003 rendelet főszabály szerint nem alkalmazható (2017. szeptember 7-i Austria Asphalt ítélet, C-248/16, EU:C:2017:643, 32. pont).
- 57 Ez utóbbi rendelet azonban továbbra is alkalmazandó a vállalkozások olyan magatartásaira, amelyek – anélkül, hogy a 139/2004 rendelet értelmében vett összefonódásnak minősülnének – e vállalkozások között az EUMSZ 101. cikkel ellentétes egyeztetéshez vezethetnek, és amelyek ezen okból a Bizottság vagy a nemzeti versenyhatóságok ellenőrzésének vannak alávetve (2017. szeptember 7-i Austria Asphalt ítélet, C-248/16, EU:C:2017:643, 33. pont).
- 58 Következésképpen a 139/2004 rendelet 7. cikke alkalmazási körének olyan műveletekre történő kiterjesztése, amelyek nem járulnak hozzá valamely összefonódás megvalósításához, nem csupán azt jelentené, hogy – mint azt lényegében a főtanácsnok is megállapítja az indítványának 68. pontjában – e rendelet 1. cikkének megsértésével kiterjesztenék e rendelet alkalmazási körét, hanem azt is, hogy ennek megfelelően korlátoznák az 1/2003 rendelet alkalmazási körét, amely rendelet ekkor már nem lenne alkalmazandó az ilyen műveletekre, miközben e műveletek az EUMSZ 101. cikk értelmében vett egyeztetésekhez vezethetnek a vállalkozások között.
- 59 Az eddigiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a 139/2004 rendelet 7. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy valamely összefonódás csak olyan művelettel valósul meg, amely egészben vagy részben, ténylegesen vagy jogilag hozzájárul a célvállalkozás irányításának megváltozásához.
- 60 Azon kérdést illetően, hogy valamely együttműködési megállapodásnak az alapügyben fennállókhöz hasonló feltételek mellett történő felmondása olyannak tekinthető-e, mint amely egy összefonódás megvalósítását eredményezi, meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben ismertetett és a kérdést előterjesztő bíróság által vizsgálandó körülmények között, még ha e felmondás egy feltételen keresztül is kötődik a kérdéses összefonódáshoz, továbbá ahhoz képest járulékos és előkészítő jellegű lehet, ez nem változtat azon, hogy e felmondás mindazon hatások ellenére, amelyeket a piacon kiválthatott, önmagában nem járul hozzá a célvállalkozás irányításának tartós megváltozásához.

- 61 Azon kívül ugyanis, hogy olyan műveletről van szó, amely az összefonódásban részt vevő felek közül csak az egyiket, valamint egy harmadik személyt, vagyis a KPMG Internationalt érinti, e felmondással az EY társaságok számára nem nyílt meg annak lehetősége, hogy bármilyen befolyást gyakoroljanak a KPMG DK társaságok felett, amelyek – mint az kitűnik a jelen ítélet 12. és 13. pontjából – versenyjogi szempontból mind az említett felmondás előtt, mind pedig azt követően függetlenek voltak.
- 62 Az eddigi megfontolások összességére tekintettel az első, második és harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 139/2004 rendelet 7. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy valamely összefonódás csak olyan művelettel valósul meg, amely egészben vagy részben, ténylegesen vagy jogilag hozzájárul a célvállalkozás irányításának megváltozásához. Valamely együttműködési megállapodásnak az alapügyben fennállókhhoz hasonló, a kérdést előterjesztő bíróság által vizsgálandó feltételek mellett történő felmondása nem tekinthető olyannak, mint amely egy összefonódás megvalósítását eredményezi, függetlenül azon kérdéstől, hogy e felmondás hatásokat gyakorolt-e a piacra.

A negyedik kérdésről

- 63 Figyelembe véve az első, második és harmadik kérdésre adott választ, a negyedik kérdést nem szükséges megválaszolni.

A költségekről

- 64 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet (az EK összefonódás-ellenőrzési rendelete) 7. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy valamely összefonódás csak olyan művelettel valósul meg, amely egészben vagy részben, ténylegesen vagy jogilag hozzájárul a célvállalkozás irányításának megváltozásához. Valamely együttműködési megállapodásnak az alapügyben fennállókhöz hasonló, a kérdést előterjesztő bíróság által vizsgálandó feltételek mellett történő felmondása nem tekinthető olyannak, mint amely egy összefonódás megvalósítását eredményezi, függetlenül azon kérdéstől, hogy e felmondás hatásokat gyakorolt-e a piacra.

Aláírások

i — A jelen szöveg kulcskifejezéseket tartalmazó részében, valamint 2., 33., 50., 54. és 57. pontjában az első elektronikus közzétételt követően nyelvi módosítás történt.